

Z á p i s

z obhajoby disertační práce PhDr. Jana Květiny

konané dne: 28. 3. 2018

místo konání: FF UK, Jinonice, Praha, místnost č. 4011

Téma práce: „Republikánský mýtus polské aristokracie: Raně novověké pojetí politické identity Stanisława Orzechowského a Andrzeje Frycze Modrzewského“

Přítomní: dle prezenční listiny

Předseda komise doc. PhDr. Ing. Milan Znoj, CSc. zahájil obhajobu a představil přítomným kandidáta a jeho pedagogickou a publikační činnost.

Školitel prof. Mgr. Vratislav Doubek, Ph.D. ujistil komisi, že kandidát splnil všechny studijní povinnosti. Samotné studium sice trvalo déle, ale mělo to své příčiny jako například četnou publikační činnost kandidáta, spolupráci na projektu prof. Doubka zabývající se korespondencí Tomáše G. Masaryka s osobnostmi slovanských národů nebo pedagogickou činností v Hradci Králové i v Praze. Školitel také upozornil na obsažnost a výstižnost disertační práce, jakož i na kandidátovu znalost teoreticko-metodologické problematiky daného tématu.

Kandidát PhDr. Jan Květina seznámil přítomné se zpracováním své práce. Sdělil zejména stručný obsah své práce, která se věnuje republikánskému mýtu polské aristokracie v raném novověku, ale zdůraznil také svoji motivaci a komplikovanost polské otázky republikanismu, u které se vede jistý spor o její interpretaci. Podle PhDr. Květiny je totiž často vnímána povrchně a se záměrným ideologickým podtextem. Polská společnost je přitom zpravidla zkoumána odděleně, v politické, ideové a identitární rovině. Kandidátova práce se tak snažila propojit tyto úrovně a kladla důraz na diskurz vytvářející identitu raně novověkého Polska. Hlavní otázky, na které práce přinesla odpovědi, byly, zda-li můžeme identifikovat cosi jako republikánský mýtus, který by spojoval polskou aristokracii a pokud ano, do jaké míry korespondoval s rysy západoevropského republikanismu a do jaké míry naopak vycházel z vlastních domácích tradic.

Dále PhDr. Květina seznámil komisi s koncepcí práce, která byla rozdělena do tří hlavních celků, a sice do teoretické, empirické a analytické části. Popsal klíčový koncept republikánského trojúhelníku, jehož vrcholy jsou tři základní hodnoty republikanismu – svoboda, rovnost, obecné dobro. Tento koncept je základním východiskem pro všechny části práce. Kandidát se dále v práci snaží o polemiku politické doktríny republikanismu.

Analytická část, kterou kandidát považuje za stěžejní, rozebírá díla dvou předních polských zastánců politického konceptu republikanismu, Stanisława Orzechowského a Andrzeje Frycze Modrzewského. Tito autoři jsou tradičně vnímáni jako jakési protipóly. Rozděluje je, mimo jiné, koncept občanské rovnosti, avšak spojuje je pojetí svobody jako ne-dominance.

PhDr. Květina shrnuje, že práce potvrzuje přítomnost silného republikánského vědomí v polském veřejném prostoru 16. století. Republikánský diskurz se následně uchoval i v prostředí barokního Polska 17. století, což prokázala analýza děl dalšího významného autora a nositele polské ideje republikanismu, Łukasze Opalińskiego.

Následně oponenti přednesli závěry svých posudků:

Mgr. Roman Baron, Ph.D. upozornil na dlouhodobý zájem kandidáta o dané téma, který podložil jeho dřívější publikační činností. Na samotné disertační práci ocenil přehlednou a logickou koncepcí a strukturu práce, dále dobrou práci s odbornou literaturou a vyjádřil přesvědčení, že práce bude mít pozitivní přínos pro badatelskou činnost týkající se polské otázky republikanismu.

Práci naopak vytkl nedostatky spíše technického typu jako absenci jména Łukasze Opalińskiego v názvu práce, nejednotné číslování v textu (před i za interpunkčními znaménky) a drobné nedostatky v souhrnu literatury. Mgr. Baron se také pozastavil nad užíváním pojmů aristokracie a šlechta jako synonym. Kandidátovi doporučil odkazovat více na české překlady děl, pokud jsou k dispozici.

Celkově práce podle oponenta vyznívá dobře a doporučil ji k přijetí.

Prof. PhDr. Jan Županič, Ph.D. nebyl na obhajobě přítomen, a tak seznámil přítomné s jeho posudkem PhDr. Jan Bureš, Ph.D.

Posudek vyznívá velmi pozitivně, kandidát podle oponenta prokázal hlubokou znalost tématu, schopnost pojímat téma v širším kontextu a využíval široké spektrum literatury. Prof. Županič také ocenil dobrou kombinaci teoretických znalostí politologie i historie. Třetí, analytickou část práce označil jako „neocenitelný zdroj informací“.

Spíše marginální připomínky oponenta se týkaly drobných gramatických chyb a používání pojmů aristokracie a šlechty jako synonym. Poukázal také na velmi odborný a sofistikovaný styl textu, což ovšem nesnižuje její vědecký přínos a kvalitu.

Prof. Županič předjímá, že disertační práce PhDr. Květiny se pravděpodobně stane jednou ze základních prací v českém jazyce k tomuto tématu. V závěru vystoupení doporučil prostřednictvím PhDr. Bureše práci kandidáta k přijetí.

Kandidát PhDr. Jan Květina se vyjádřil k posudkům oponentů:

Kandidát vysvětlil, že název práce neobsahuje jméno třetího autora Łukasze Opalińskiego, jehož dílem se práce zabývá, zčásti kvůli estetice názvu, který je už tak poměrně dlouhý, ale také proto, že Opaliński do značné míry pouze přejímal myšlenky polského republikanismu a nebyla mu věnovaná v práci taková pozornost jako dvěma hlavním autorům. Avšak hlavním důvodem je skutečnost, že práce byla primárně zaměřena na analýzu formování republikánského mýtu v 16. století a analýza děl Opalińskiego byla do práce zahrnuta pro naznačení dalších badatelských postupů (sledování vývoje republikanismu v dalších epochách).

Dále se PhDr. Květina pokusil vysvětlit, proč používá pojmy šlechta a aristokracie jako synonyma. Upozornil, že je nutné rozlišovat deskriptivní rovinu (tj. do jaké míry v raně novověké polské společnosti skutečně fungoval ideál šlechtické rovnosti a do jaké míry se naopak zformovala elitní magnátská vrstva nesoucí znaky aristokracie) od roviny normativní (tj. jakým způsobem používali termíny šlechta a aristokracie zmiňovaní autoři 16. století a jak charakterizovali svoje vlastní pozice). Jedním z implicitních cílů práce tak bylo prokázání skutečnosti, že ačkoliv všichni sledovaní autoři používali poněkud odlišná pojetí šlechtictví a mnohdy odkazovali k velmi širokému vymezení koncepce občanství, jejich shodné úsilí spočívalo v prezentování jejich vlastního polského státu v intencích ideální aristokratické republiky, v důsledku čehož pojmy „šlechta“ a „aristokracie“ v jejich dílech mnohdy záměrně splývají. Autor nicméně uznal, že by tento záměr bylo vhodné zmínit již v úvodní části práce, aby bylo zřejmé, že užívání termínů šlechta a aristokracie vychází z významů, které jim přidělovali sami historičtí autoři a nikoli z moderních konotací těchto termínů.

Kandidát přijal připomínky oponentů technického typu s tím, že již nechtěl dále oddalovat odevzdání práce a znovu přepracovávat její obsah.

Předseda komise doc. PhDr. Ing. Milan Znoj, CSc. zahájil diskusi:

Doc. PhDr. Ing. Znoj, CSc. se v diskusi vrátil k (ne)rozlišování aristokracie a šlechty a podotkl, že pokud by rozlišovala aristokracie ve smyslu velké pozemkové šlechty od šlechty ostatní zpochybnilo by to samotný koncept polského republikanismu v té době v tom smyslu, jak je užíván v diskusích o západoevropském republikanismu.

Prof. PhDr. Blanka Říchová, CSc., dr. h. c. doplnila otázku dotazem, jak prakticky relevantní byly tyto republikánské koncepty v Polsku.

Kandidát PhDr. Jan Květina se vyjádřil k diskusním příspěvkům:

PhDr. Jan Květina reagoval na příspěvek doc. Znoje tím, že polští autoři považovali za nejlepší státní zřízení smíšenou republiku, kde je král nezbytným prvkem, ale jeho pravomoci musí být velmi omezené. První názory, že by polská republika měla být republikou bez krále, zaznívají až v 18. století, nikoli v kontextu raného novověku.

Na dotaz prof. Říchové kandidát odpověděl, že problematice provázanosti literární činnosti vybraných autorů s dobovým politickým kontextem je věnována podstatná pasáž práce, která prokazuje, že polský republikanismus vykazoval znaky tzv. *theory as practice*, tedy přístupu, kdy republikánští autoři ve svých dílech reflektovali aktuální politické dění na sejmech a zároveň prostřednictvím těchto děl pomáhali formovat atmosféru těchto zasedání, což PhDr. Květina doložil několika konkrétními příklady.

Výsledek tajného hlasování:

Počet členů komise: 5

Přítomno členů komise: 3

Kladných hlasů pro přijetí obhajoby práce: 3

Komise navrhla udělit Janu Květinovi titul d o k t o r (Ph.D.)

Zapsal: Bc. David Frič

V Praze, dne 28.3.2018

Podpisy členů komise